



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano Eivsdem Societatis olim Theologiae
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis. Disputationes
Scholasticæ De Incarnatione Dominica**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1653

3. De his, quæ Christus aliis meruerit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-81011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-81011)

in dicta disputat. 8. diximus, Christum meruisse per opera postea exhibita nasci ex Virgine, & per consequens meruisse anticipationem Incarnationis, quoad illos annos, vel dies intermedios; sic etiam dicendum videtur, meruisse per opera sequentia conceptum fuisse ex Virgine Maria tali tempore, & per consequens, habere gratiam, vel visionem beatam ex illo tempore, & consequenter meruisse non visionem, vel gratiam simpliciter, sed anticipationem visionis, & gratiae; in quo nullam apparet inconueniens, ut in praedicto loco latè explicatum est.

SECTIO III.

De his, quae Christus alijs meruit.

14 **S**uppono, meruisse Christum nobis remissionem peccatorum; gratiam sanctificationem, & omnia dona, quae inde consequuntur; in quo nulla est controuersia; suppono etiam, meruisse nobis dispositiones illas, quibus ad gratiam iustificationis disponimur, de quibus licet aliqui dubitauerint; sed iam est concors Theologorum sententia, haec omnia dari per Christum, quod ex Scriptura, Conciliis, & Patribus manifestè colligitur. Videatur Suarez in praesenti disputat. 41. sect. 2. & Vasquez disputat. 77. qui latè, & eruditè hoc dogma confirmant. Suppono item, meruisse Christum non solum auxilia efficaciam, quae dantur ad haec omnia, sed etiam auxilia sufficientia, & ea etiam, quae dantur ad vitandum peccatum, saltem quando ex propriis viribus non poterat vitari; haec enim omnia sunt ex gratia per Christum; de quo dixi in materia de Gratia, ubi est proprius locus.

Difficultas prima est, an etiam Angelis meruerit Christus gratiam, & sanctitatem, quam habuerunt, vel donum perseverantiae, & praeservationem à peccato.

Affirmat Suarez cum aliis in praesenti disputat. 42. ubi multa profert Scripturæ, & Patrum testimonia pro sua opinione.

15 **C**ommunis tamen sententia negat, meruisse Christum Angelis, nisi aliquas illustrationes, & alia dona accidentalialia, gaudium item de reparatione suarum sedium per redemptionem hominum, & his similia. Hanc docent communiter ferè omnes Theologi, quos refert, & sequitur Vasquez suprà disputat. 49. per totam. ubi pro hac parte adducit, & ponderat plura testimonia Scripturæ, & Patrum; sufficiat Bernardus sermone in feria 4. hebdomadae sanctae, in haec verba: Passio Domini data est homini, quia alteri dari non potuit: numquid Angelo? sed ille non indiguit: numquid diabolo? sed ille non resurgit, &c. Ratione item probatur ex his, quae diximus suprà disputat. 7. ubi ex communi sententia videmus. Christum ita venisse in remedium peccati, ut homine non peccante, non venisset ex vi praesentis decreti: ex hoc autem fit, decretum Incarnationis supponere praevisionem peccati; ergo ante praevisionem peccati non fuerunt praevisa merita Christi, quorum intuitu posset tunc dari aliqua gratia vel gloria: sed ante praevisionem peccati Adæ da-

ta fuit gratia Angelis, ex vi cuius alij perseverarunt, alij non perseverarunt, sed ceciderunt, & post suum lapsum fuerunt causa homini, ut laberetur; ergo gratia illa data Angelis fuit omnino independens à meritis Christi, qui pro illo signo nondum fuerat decretus, nec videbatur absolute futurus. Mitto alias rationes, quas congerit Vasquez, quia non sunt adeò efficaces.

Obicit Suarez pro se plura loca Patrum, quae facillè explicat Vasquez: nam Patres solum dicunt, Angelos fuisse iustificatos per filium Dei, per Christum, per Verbum; hoc autem non debet intelligi de Christo ut homine, sed de Christo, ut Deo, ut sic enim auctor est omnis gratia, & sanctitatis, quam homines, vel etiam Angeli adepti sunt. In quo sensu Bernardus sermone 1. de circumfione, dicit: Idem quippe, & Angeli saluator, & hominis. Sed hominis ab Incarnatione, Angeli ab initio creature: ubi satis ostendit, Angelos non receperisse salutem à Christo, ut homine, sed ut Deo. Vnius Gregorij verba videntur difficilia. reg. 1. cap. secundus, super illa verba, neque enim est alius extra re. Subauditur sanctus, (inquit Gregorius) extra eum sanctus aliquis esset, si absque dono virginis sanctificationis spiritum habere potuisset. Sed quis hoc asserere audeat de hominibus, quod de Angelis nequaquam constat. Et postea subiungit: Si ergo Angeli sanctificati creduntur in Filio, multo magis de hominibus creditur, quia extra eum sanctificationis gratiam invenire non possunt. Hæc Gregorius, quæ Vasquez facillè explicat de filio Dei, ut Deo, à quo Angeli etiam acceperunt suam sanctitatem. Sed obicit Suarez verba proximè sequentia eiusdem Gregorij, qui de Christo etiam ut homine videtur loqui, sic enim concludit: Et quia unigenitus Dei Deus est; extra eum non est aliquis, quia nemo electorum nisi in ipso est. Quod sic refertur ad divinitatem eius, ut nequaquam intellectum humanitatis eius evacuet. Respondet Vasquez in his verbis, iam esse sermonem de solis hominibus electis. Fortasse dici etiam potest, solum exigere Gregorium ibi in electis intellectum humanitatis, hoc est, fidem aliquam Incarnationis, hanc enim reddit rationem: Quia iustus (inquit) esse non potest, qui fidem non habet divinae Incarnationis. Alia testimonia, & rationes leuiore bene dissolvit Vasquez, nec multa indigent solutione.

27 **C**um hac communi sententia ego libenter consentio, quod attinet ad primam Angelorum sanctificationem propter fundamenta adducta. Non est tamen ita facillè, quod non possit tribui meritis Christi donum perseverantiae, quam boni Angeli acceperunt: de hoc enim non procedit ratio suprà adducta. Quia videtur, potuisse Deum velle independentè à Christo futuro dare omnibus Angelis prima auxilia, quibus se disposuerunt ad primam gratiam habitalem accipiendam: postea verò in secundo instanti posito præcepto illo, contra quod peccaverunt, & viso iam peccato Luciferi; eaque occasione præviso iam peccato Adæ, potuit tunc Deus velle aduentum Christi reparatoris, atque ex meritis eiusdem Christi iam prævisi potuit tunc velle aliis Angelis bonis qui nondum

nondum ceciderant, dare auxilia, & gratiam efficacem ad resistendum suasionibus Luciferi, qui eos ad sui imitationem sollicitabat: quo pacto intelligitur bene, quomodo perseuerantia bonorum Angelorum fuerit ex meritis Christi, licet prima gratia non fuerit propter Christum, & concilientur loca Patrum, quorum aliqui volunt, Angelos habuisse gloriam propter Christum, alij verò id videntur negare.

28 *Eusebio.* Dices, pro eodem signo, pro quo Lucifer peccauit, intelliguntur Angeli boni obseruasse præceptum, & per consequens conseruasse gratiam; omnibus enim simul fuit propositum, & intinatum præceptum; contra quod Lucifer, & aliqui alij peccarunt, ceteri autem illud libenter amplexi sunt; sed pro illo signo nondum erat decreta incarnatio, ergo non acceperunt ex Christi meritis donum perseuerantiae.

Ocluditur. Responderi posset, morulam illam, seu instans, quo peccarunt Angeli, non fuisse vnicum instans indiuisibile nostri temporis, vt suppono; sed morulam aliquam diuisibilem, in qua factum fuit praelium magnum in caelo, non alijs gladiis, aut armis, quam rationibus, & argumentis contententibus singulis trahere ceteros ad suam sententiam. Quare non videtur fuisse necessarium, quòd omnes eodem temporis instanti statuerint vltimò, quid sibi esset in illo casu faciendum; potuerunt enim aliqui diutius deliberare, postquam Lucifer ceciderat, quos ipse Lucifer sollicitaret deinde, vt ad suas partes transirent. Potuerunt etiam illi ipsi, qui iam præceptum acceperant, mutari postea in peius, & finire se Luciferi rationibus allici, durante adhuc morula viæ Angelicæ, quæ fuit diuisibilis, vt dixi. Nam licet Angelus fortasse habeat moralem inflexibilitatem ex se, postquam semel aliquid sibi firmiter statuit; hoc tamen intelligi debet, quando postea nouæ rationes, aut motiua non appareant; iis enim denuo apparentibus mutatur, vt constat in iis, qui in primo creationis instanti dilexerunt Deum super omnia, & acceperunt gratiam habitualem: postea verò ab illo proposito recesserunt propter noua motiua, quæ prius non fuerant, vt dixi in materia de Angelis. Sic ergo potuerunt etiam Angeli initio illius morulae obedire Deo, & postea Luciferi argumentis adducti, deficere ab inchoata obedientia. Vtque igitur modo potuerunt accipere donum perseuerantiae ex meritis Christi iam decreti post peccatum Luciferi; scilicet primò, quatenus ipsis adhuc deliberantibus, & nondum aliquid decernentibus datum fuit ex meritis Christi auxilium congruum, vt Deo obedirent, & Luciferò resisterent. Secundò quatenus ij etiam, qui iam obedientiam professi fuerant, acceperunt ex eiusdem Christi meritis gratiam, qua ab incepta obedientia non recederent.

29 Ceterum hic modus tribuendi Christi meritis perseuerantiam bonorum Angelorum, adhuc videtur satis difficilis, si enim in decursu illius morulae poterant Angeli, qui iam semel adhaeserant Michaëli, & Deo obedierant, ad-

huc Luciferi rationibus flecti, & ad eum transfugæ transire, & ideo, quòd hi, qui perseuerarunt, non defecerint, habuerunt ex Christi meritis, sequitur, quòd in eadem morula potuerunt è contra ij, qui iam semel Luciferò adhaeserant, Michaëlis melioribus rationibus flecti, & Luciferò relicto ad Dei castra transire. Cur enim Angelus viator durante tempore viæ magis posset à bono consilio, & deliberatione ad malum flecti, quàm è contra à mala ad bonam, & salutarem? Constat autem, nullum ex iis, qui semel Luciferò consenserunt & peccarunt, conuersum esse postea ad penitentiam, vt colligitur ex verbis illis Petri Apostoli epist. 2. cap. 1. *Deum Angelis peccantibus non perperit, sed videntibus inferni detrahit in tartarum tradidit cruciandos.* Quæ verba cum vniuersalia sint, videntur supponere, Deum nullis Angelis peccantibus perperisse. Ratio autem videtur esse, quòd licet Angelus apparente nouo motiua possit mutari, & flecti; id tamen saltem moraliter fieri non potest, non apparente motiua nouo. Omnes autem Angeli simul cognouerunt præceptum Dei sibi de nouo impositum, & motiua illa, quibus ad defectionem tentabantur: non ergo habuerunt postea motiua noua, quòd à consilio semel suscepto flecterentur; neque etiam propositis semel motiuis expectarunt, vt decernerent; hæc enim dilatio est propria hominum, qui maiori attentione examinare volunt, & ponderare vim rationum, quas primo aspectu penetrare non valent; quod tamen Angelo non est necessarium, cum statim comprehendat quiddam post diuturnam considerationem potuisset perpendere. Non ergo fuit illis necessaria gratia per Christum ad perseuerandum, ne caderent, postquam semel Deo obedierant, cum perseuerantia esset illis moraliter necessaria; nec etiam potuit illis esse vtilis gratia per Christum, ne caderent, cum Luciferò ab initio, cum non esset adhuc Verbi incarnatio futura pro eo signo, in quo Lucifer primò defecit.

Potuerunt tamen Angeli habere propter Christi merita aliquem gradum gratiæ habitualis, vltra illum, quem in prima sanctificatione acceperunt: nam post peccatum Luciferi, & decretam iam Incarnationem, potuit Deus propter Christi merita iam præiusta dare Angelis bonis, qui adhuc in statu viæ erant, & propugnabant causam, & auctoritatem Dei contra Luciferum, & eius socios, aliquod auxilium ad aliquem, vel aliquos alios actus bonos circa aliquam materiam honestam, quibus augerent meritorie habitum gratiæ; quare illud augmentum gratiæ, & gloriæ, debetur etiam meritis Christi, & hoc titulo potest verificari quod dixit Cyrillus Alexandr. *homilia 1. in Leuit. ad medium*, non solum pro terrestribus, sed etiam pro celestibus oblatum esse Christum Iesum.

Hinc inferitur, eodem modo loquendum esse de prima gratia, quam accepit primus parens in statu innocentiae; nam licet hæc reparata fuerit ex meritis Christi; sed tamen prima eius collatio non potuit esse ex Christi meritis, quia pro eo statu nondum erat decreta incarnatio.

Incarnatio. Dixi, primam gratiam Adæ non fuisse ex Christi meritis, quia non nego, potuisse etiam Adamum in eo statu habere aliquem gradum gratiæ ex meritis Christi. Habuit quippe tunc fidem Christi venturi iuxta veriorē sententiam, quæ fides iam supponebat decretum Incarnationis, & per consequens supponebat etiam futurum peccatum ipsius Adæ, licet ipse Adam non cognosceret pro tunc explicitè occasionem aduentus Christi, & per consequens nec suum peccatum futurum. Cum ergo illa fides supponeret Christum, & eius merita futura, potuit bene dari illa fides ex Christi meritis, & per consequens gradus gratiæ, qui intuitu illius fidei datus fuit in Adamo.

P. Valquez suprà disputat. 12. cap. 3. & dicta disput. 49. cap. ultimo, concedit in primo parente fidem Incarnationis; negat tamen, fuisse ex Christi meritis, quia ex Scriptura constat, Christum venisse de facto ut reparatorē, & redemptorem; ergo nihil datum fuit ex ipsius meritis, quod non pertineat ad gratiam redemptionis; ergo nullum donum datum fuit Adæ in statu innocentie ex Christi meritis, quia illud non pertinet ad redemptionem.

Hæc ratio non videtur omnino efficax, quia licet constet ex Scriptura, Christum venisse ut redemptorem; & licet Patres manifeste dicant, Christum non venturum, si defuisset peccatum: ceterum non negant, meruisse de facto aliquid præter reparationem hominis lapsi: nam de facto meruit sibi gloriam corporis, quam non mereretur de facto, nisi venisset ad redimendum hominem: non tamen fuit redemptor sui ipsius. Sic ergo dici posset, Christum venisse ex occasione solius peccati; sed tamen postquam ex hac occasione venit, potuisse mereri aliqua alia, quæ non pertinerent ad redemptionem. Potuit ergo illa fides dari primo parenti ex meritis Christi, quæ illa fides præsupponebat, an verò de facto ita contigerit, ut daretur ex Christi meritis, nihil potest certò affirmari: nullum tamen est fundamentum ad negandum.

Secunda difficultas est, quomodo Christus meruerit gratiam antiquis Patribus? Supponimus enim, omnem gratiam datam fuisse illis ex Christi meritis, quia non est datum aliud nomen hominibus, in quo salui fiant, imò & gratiam illam, qua se disposuerunt, ut fierent Christi progenitores datam fuisse ex meritis eiusdem Christi, vidimus suprà disputat. 8. Difficultas ergo est, quomodo Christus applicare potuerit sua merita pro gratia, quæ iam tunc temporis data fuerat Patribus; meritum enim videtur ex natura sua non posse applicari pro aliqua re iam obtenta, sed pro obtinenda.

Aliqui volunt, Christum per gratiarum actionem meruisse salutem Patribus antiquis, quatenus omnia sua merita obtulit in gratiarum actionem pro beneficiis iam collatis Patribus antiquis. Hoc tamen difficile est, quia gratiarum actio ex natura sua supponit donum, pro quo gratiæ aguntur; ergo non potest meritorie impetrare idem donum. Probatur consequentia, quia meritum necesse est,

quoddam saltem in præiudicio antecedit ad præmium, hoc est, quoddam præmians ex visione meriti moueatur ad dandum præmium; ergo cum gratiarum actio præsupponat iam datum illud donum, non potest mouere ad dandum illud.

Alij volunt, Christum applicuisse sua merita pro salute antiquorum Patrum per modum solutionis, data enim fuerat gratia Patribus in spe meritorum Christi; Christus ergo postea soluit, quoddam datum iam fuerat ante solutionem pretij.

Hoc tamen ferè patitur eandem difficultatem, nisi ampliùs explicetur. Nam solutio non minùs supponit datam gratiam Patribus, quam gratiarum actio; velle enim soluere debitum, supponit debitum. ergo voluntas soluendi non potuit meritorie impetrare gratiam Patrum, quia hæc gratia iam supponebatur data ante visionem illius voluntatis soluendi. Quare licet negari non possit, Christum re ipsa suis meritis soluisse pro peccatis Patrum antiquorum, & pro gratia illis data? non tamen videtur meruisse illam gratiam Patrum per voluntatem formalem soluendi, sicut nec per gratiarum actionem, cum eadem sit ratio repugnantia in utraque.

Restat ergo duplex via, qua Christi merita potuerint Patribus præcedentibus prodesse. Prima est, si dicamus, Christi merita non indignisse peculiari applicatione Christi, ut prodesse antiquis Patribus, sed ipsa ex se habuisse condignitatem, & valorem sufficientem, ut à Deo acceptarentur, (etiam ipso Christo non applicante) pro salute horum, vel illorum hominum, quam Deus propter illa merita dare vellet. nam licet omne meritum ex natura sua primùm ordinetur ad præmium, quod detur ipsi merenti; & deinde ad præmium dandum alteri ex applicatione ipsius meritis: si tamen merens non indigeat præmio sibi, neque ita applicet pro alio, ut limitet, vel excludat ceteros; tunc meritum redundare etiam potest ad alios, qui ad merentem attinent, licet pro illis non fuerit applicatum ab operante. Sic enim videmus in humanis, Reges quotidie filiis, & posteris beneficia conferre propter præclara merita parentum, qui fortasse posterorum non meminerunt, nec merita pro ipsis applicuerunt; sed tamen merita illa condignè extenduntur ad personas coniunctas, in quibus videtur ipse merens aliquo modo remunerari. Sic etiam videmus, satisfactiones iustorum, quibus ipsi non indigebant, reponi in thesauro Ecclesiæ, & earum intuitu condonari postea, quando per indulgentias applicantur debita aliorum, pro quibus illi non applicuerunt suam satisfactionem: sed sufficit, hos etiam cum ipsis communicare in eadem natura, & progenie ex vno parente, ut sine alia applicatione possint condignè acceptari merita, & satisfactiones vnius non indigentis, pro alio, qui indigeat. Hanc solutionem docet, & confirmat P. Ferdinandus de Salazar in lib. de conceptione Virginis, cap. 24. §. 12. num. 151. & videtur proculdubio probabilis.

Secunda

36
Qua ratione
Christi merita
prodesse possunt
Patribus præcedentibus.

Secunda via esse potest, dicendo, Christum applicuisse specialiter sua merita pro Patribus antiquis, & adhuc specialius pro electione eorum, qui efficaciter salui facti sunt: nam licet P. Valquez 1. part. disputat. 94. cap. 3. & alij videantur negare, posse orationem fieri pro præteritis obtinendis: adhuc tamen videtur satis probabile, id posse fieri. Primò, quia Ecclesia orat pro animabus defunctorum, ut liberentur de penis inferni, ne absorbeat eas Tartarus, ne cadant in obscurum, ut non penas æternas sustineant, &c. Cum tamen tunc animæ illæ iam sint liberæ à penis inferni, & ab omni statu damnationis. Nec enim satisfaciunt Suarez 3. tom. in 3. part. disputat. 72. sect. 1. circa finem, & alij, qui dicunt, illam orationem fieri ab Ecclesia, secundum quamdam anticipationem, & representationem, scilicet representando instans ante mortem, in quo nondum illæ animæ acceperant certitudinem salutis; hoc (inquam) non satis facit, quia si hoc sufficeret, secundum hanc representationem possemus etiam orare pro Beatis, representando nunc tempus suæ mortis, & postulando à Deo eorum salutem. Fatendum ergo videtur, Ecclesiam simpliciter petere nunc à Deo salutem animarum, & ut eripiantur ab inferno, non nunc, sed antea, possumus enim nunc petere, ut factum fuerit aliquid de præterito. Videatur Valentia 2. 2. disputat. 6. quest. 2. puncto 8. ubi bene explicat hunc modum orandi pro præteritis.

38 Secundò etiam probari potest possibilem esse hanc orationem, quia alioquin nihil omnino possemus à Deo petere. Scimus enim, circa singulas materias decreuisse iam Deum ab æterno, quid in tempore esset facturum. Quando ergo peto à Deo salutem crastinam, eo ipso peto, quod Deus ab æterno voluerit dare mihi hanc salutem, non enim potest nunc de nouo eam velle; ergo peto à Deo volitionem suam præteritam; ergo similiter potuit Christus petere gratiam Patribus iam antea datam. Probatur consequentia, quia utraque est æquè præterita, & sicut volitio Dei potuit esse ab æterno, dependenter ab oratione mea hodierna, & ideo potuit obtineri per orationem hodiernam, ita gratia Patrum potuit antea dari dependenter ab oratione futura Christi, & per illam orationem obtineri. Cur ergo non dicemus, ita de facto obtentam fuisse?

39 Dices, ergo possumus etiam orare pro salute sanctorum beatorum; quia non obstat positam iam esse, sicut nec obstat in aliis rebus iam positis.

Respondetur, negando sequelam. nam licet oratio possit ordinari ad obtinendum aliquid de præterito; sed tamen ad hoc requiritur, non supponi in eo, qui orat, certitudinem de positione illius effectus, pro quo orat, oratio enim est medium ad obtinendum id, pro quo oratur; nemo autem eligit medium ad id, quod iam perfectè possidet independentem ab eo medio. Requiritur ergo, quod ille, qui orat non sit aliunde certus de positione illius obiecti. Sic Ecclesia orat pro liberatione animæ ab inferno, quia Ecclesiæ non constat, an fuerit li-

bera, & quamdiu non constat, potest simpliciter optare, quod liberata fuerit, & hoc ipsum à Deo petere. Sic etiam qui sperat cathedram, vel præbendam, non desistit ab oratione, & precibus, quamdiu suffragia non publicantur, vel sententia non declaratur, etiam si sciat, iam omnes electores, vel Canonicos suffragia sua irrevocabiler dedisse; quia nimirum petit à Deo, ut ea suffragia non fuerint contra se, sed pro se. Sic etiam Christus potuit orare specialiter, ut gratia data fuerit antiquis patribus, dum tamen ea oratio non procederet ex notitia illius gratiæ iam datæ. Neque obstat, Christum in eo instanti habere scientiam, qua perfectissimè sciebat, gratiam illam datam fuisse antiquis; nam hæc erat scientia consequens suam orationem; & sicut gratia data fuerat, quia ipse postea oraturus erat; ita ipse sciebat, gratiam fuisse datam, quia orabat, ut data fuisset. Quare sicut potuit orare pro salute alicuius infirmi, licet sciret, illam salutem dandam esse in illo instanti ex sua oratione; sic etiam potuit orare pro collatione gratiæ præteritæ, licet sciret, eam gratiam datam fuisse propter suam orationem, quia illa scientia erat consequens scientiam autem, quæ impedit orare, est sola illa, quæ independentem ab ipsa oratione cognoscit iam esse positum donum, pro quo orandum erat. Potuit ergo Christus speciali oratione sua mereri, & impetrare gratiam Patrum, potuit etiam speciali applicatione suorum meritorum; nam quoad hoc eadem ratio est de applicatione, & oratione, ut consideranti patebit.

40 Possent hæc occasione dubitari in præsentem, an hoc sit speciale meritum Christi, quod debuit potuerint de condigno mereri premium dandum, antequam essent ipsa merita; an verò conveniat hoc etiam meritis aliorum iustorum, ut quantum est ex se, habeant valorem ad premium, non solum post ipsa dandum, sed quod iam fuerit datum propter ipsa præstata futura? Et quidem de facto hominem iustum non mereri de condigno per sua bona opera aliqua auxilia prius tempore ipsi, vel aliis data, ostendimus supra disputat. 8. section. 7. ubi rationem reddidimus vniuersalem, quia nimirum totus valor operis expenditur in merendo augmento gratiæ, & gloriæ, nec potest aliquid de facto mereri condignè donum perseverantiae, aut auxilium efficax. Cur verò non mereatur homo iustus de facto condignè per sua opera aliquem gradum gratiæ habitualis sibi prius tempore datum, ratio videtur etiam desumenda ex ipso conceptu meriti condigni, nam id, quod redditur pro merito condigno, videtur dari tamquam merces, & ex debito; non potest autem debere is, qui nondum aliquid accepit. ergo merita antequam sint, non possunt extorquere à præmiante premium anticipatum tanquam debitum, & per consequens non præmiabuntur ex debito, nec de condigno, sed ex gratia præmiantis anticipantis solutionem debiti, antequam sit debitum. Quod idem videtur cum proportionem dicendum de pena: nec enim potest nunc homo condignè puniri propter peccatum nondum ab ipso commissum, sed committendum. nam hoc esset velle, quod

quod solueret poenam antequam illam deberet; non debet enim poenam antequam ponatur culpa, ergo cogere solvere antequam contraheret debitum. Vnde obiter inferitur, quidquid sit, an de facto mereatur homo de congruo per opus bonum aliquod beneficium sibi à Deo collatum propter illud meritum futurum iam præuisum: de poena tamen id non posse dici, quia cum illa poena non redderetur de condigno, ut diximus, iam ille homo puniretur ultra condignum; quod repugnat iustitiæ punitivæ, & æquitati, licet non repugnet liberalitati, & gratitudini præmiare ultra condignum.

Contra hanc doctrinam duplex adhuc potest esse obiectio. Prima est contra id, quod dicitur de poena. nam experientia videtur oppositum testari; contingit enim aliquando, hominem peccantem statim eo ipso die accipere meritum aliquod mortis filiorum, aut parentum, vel iacturæ mercium, aut ruinæ rei familiaris; quod infortunium prudentes omnes, & pij interpretantur esse in poenam illius seeleris; ergo propter peccatum futurum præuisum Deus misit, vel permisit illud damnum. nam licet meritum afferatur tunc, quando homo delinquit; malum tamen illud, quod nunciatur, supponitur euenisse multis retro diebus.

Respondetur, in iis casibus peccatorem non puniri propriè antequam delinquat; tunc enim propriè punitur, quando ei affertur nuncium mali præteriti; prius autem, quam peccaret, tunc Deus per mortem filij, vel naufragium mercium, non tam puniebat, quam præparabat sua providentia materiam, qua opportunè puniret postea peccatorem per adventum nuncij tristissimi. Sicut etiam è contra Deus remunerat pietatem, & virtutem præsentem lætissimò nuncio de victoria, vel de salute filiorum, aut classis aduentu; tunc enim Deus illa omnia disposuerat, & præordinauerat, ut suo tempore præstarent gratissimam remunerationis materiam.

Secunda obiectio esse potest contra id, quod dicitur de præmio, desumpta ex præsentia materia. nam Christus meruit condignè, ut dicebamus, per merita nondum posita, gratiam datam Patribus tempore antecedenti; ergo potest aliquod præmium dari de condigno, etiam si meritum nondum sit positum, dum tamen prævideatur iam futurum; & per consequens non subsistit ratio illa, quod præmium condignum datur ex debito; debitum autem non potest esse in præmiante, antequam existat meritum.

Ad hoc fortasse aliquis diceret, Christum meruisse quidem de condigno gratiam antiquis Patribus, condignitate se tenente ex parte meriti, quod non solum fuit æquale, sed longè maius toto illo præmio; non tamen condignitate excludente gratiam aliquam saltem quoad modum. nam licet præmium non fuerit maius, sed minus merito, modus tamen dandi præmium anticipatum non erat debitus; neque hoc impedit, quod Christus meruerit de condigno gratiam antiquis Patribus, nam hic modus loquendi solum requirit æqualitatem meriti cum præmio. Sicut etiam supra

Card. de Lugo de Incarnat.

disput. 3. sect. 10. diximus, Christum satisfecisse pro peccatis hominum ad æqualitatem & rigorem iustitiæ vindicativæ; non tamen quoad modum solutionis, quia poterat Deus non acceptare passionem Christi pro poena aliorum delinquentium. Sic etiam in materia de poenitentia, videbimus, satisfactionem vnius iusti applicatam alteri per modum suffragij, solvere quidem de condigno pro reatu poenæ illius, cui applicatur; non tamen obligari Deum ad illam satisfactionem vnius pro alio acceptandam. Quare ex hoc capite intercedit aliqua gratia Dei eam acceptantis; sed non ideo dicitur illa non esse satisfactio condigna. Sic diceret aliquis, merita Christi fuisse condigna ad gratiam Patrum antiquorum obtinendam; licet in ipso modo solutionis anticipatæ intercesserit aliqua liberalitas Dei soluentis præmium antequam deberetur.

Cæterum facilius responderi potest, doctrinam traditam de insufficientia meriti ad merendum de condigno pro tempore præterito; intelligendam esse de merito finito, & limitato, qualia sunt omnia merita puri hominis, non verò de merito habente infinitum valorem, qualia erant merita Christi; per illum enim infinitum valorem superabat omnem illam difficultatem, & extendi poterat ad tempus etiam antecedens. Deus namque prævidens iam illud meritum futurum cum infinito valore, & tale, ac tantum, ut nunquam tempore sequenti sufficeret, & condignè præmiandum esset; videbat se quasi adstrictum, non quidem ex debito propriæ, & strictæ iustitiæ, quod in Deo non est, (ut vidimus disput. 3. sect. 1.) sed ex æquitate quadam ad anticipandam solutionem pro tempore etiam antecedenti, ut ea ratione retributio esset si non æqualis meritis, minus tamen inæqualis: quare hæc eadem anticipatio erat ex debito iam præuiso, quia in ipso merito futuro prævidebatur ratio condignæ, & superabundanter mouens non solum ad tale præmium, sed etiam ad talem modum dandi præmium anticipatum; æquum enim est, ut qui se videt debitum tantum, quantum nunquam possit solvere, incipiat ex parte solvere, etiam antequam re ipsa debitum contrahatur.

Tertia difficultas est, an merita Christi fuerint causa prædestinationis hominum?

Negant de prædestinatione quoad omnes effectus Scotus, Almainus, Adamus, Driedo, & alij, quos refert Valquez, prima part. disp. 94. cap. 1. Fundamentum est triplex. Primum, quia Christus non meruit dispositiones ad iustificationem. Sed hoc iam supra reiectum est. Secundum, quia prædestinati fuerunt electi ad gloriam ante præuisum peccatum originale, & per consequens ante præuisam Christi Incarnationem, & merita. Tertium, quia vnum & quidem præcipuum ex medijs prædestinationis fuit ipsa incarnatio; sed hanc non meruit Christus, ergo non meruit omnes effectus prædestinationis hominum.

Contraria sententia est communior Theologorum, quos refert, & sequitur Suarez in præsentia disput. 41. & 1. part. lib. 2. de prædestinat. c. 24. Fundamentum præcipuum sumitur ex verbis

N n

Pauli

43

Facilius respondetur.

44

Difficultas tria.

Scotus, Almainus, Adamus, Driedo.

45

Suarez.

Pauli ad Ephes. 1. *Benedixit nos Deus omni benedictione spirituali in Christo, sicut elegit non in ipso ante mundi constitutionem: & paulo inferius predestinavit nos in adoptionem Filiorum Dei per Christum, secundum propositum voluntatis sue.* Vbi illa particula *in Christo*, significat causam meritoriam, vt interpretantur Chrysostomus, Ambrosius, & S. Thomas in eum locum, & S. Augustinus de predestinatione Sanctorum cap. 18. & 19. Nec obstat videntur fundamenta contraria. Non primum, quia supponit principium, nempe dispositiones ad iustificationem non esse ex Christi meritis, cuius contrarium ex Concilio Tridentino, & doctrina Patrum certissimum est. Non secundum, quia negari potest facile aliquem hominem predestinatum fuisse efficaciter ad gloriam ante merita Christi præuisa, & multo minus accepisse aliquem effectum predestinationis, excepta prima gratia data primis parentibus, quam iam vidimus supra non fuisse ex Christi meritis.

Denique ad tertium fundamentum respondent auctores secundæ sententiæ, incarnationem non fuisse effectum predestinationis hominum, quia licet fuerit medium ad eorum salutem; non tamen orta est ex voluntate peculiari circa predestinatos, sed ex voluntate generali, & communi erga omnes homines: requiritur autem ad effectum predestinationis, quod oriatur ex peculiari providentia Dei erga electos, quæ propriè appellatur predestinationatio.

46 Hæc tamen solutio non videtur habere fundamentum satis firmum, si de re ipsa quæstio sit, & non de nomine: Paulus enim non dixit, omnes effectus predestinationis dari per Christum, sed omnia dona, omnem benedictionem, omnia beneficia cælestia, & quidem licet aliquid conducentis re ipsa ad salutem detur mihi ex voluntate generali communi reprobis, & predestinatis, adhuc donum est, & benedictio cælestis; ergo sicut verba Pauli, licet vniuersalia sint, ita tamen debent intelligi, vt loquatur de omnibus aliis donis præter ipsum Christum; dedit quippe nobis per Christum omnia præter Christum, qui non potuit propter se ipsum, seu propter sua merita dari: ita licet loquatur de omnibus effectibus predestinationis; explicari poterit de omnibus præter incarnationem: dedit quippe Deus omnes predestinationis effectus propter Christum, præter ipsum Christum, cuius incarnatio, licet sit effectus predestinationis, non potuit dari propter merita ipsius Christi; tota ergo hæc controuersia videtur de nomine, an scilicet Incarnatio dicenda sit effectus predestinationis; nam de re ipsa fatemur, per Christi merita dari omnes alios effectus, præter Incarnationem, quæ tamen non data est ex Christi meritis.

47 Ex hoc tamen oritur vltima difficultas, an Christi merita fuerint causa electionis eorum, qui ad gloriam efficaciter eliguntur.

P. Suarez dicta disputat. 4. cap. 4. videtur negare; quia electio significat assumptionem huius relictis aliis; & licet Christi merita Deum moueant ad hoc, vt Petrum velit beare, non tamen vt relinquat alios. P. Vasquez 1. part.

disputat. 94. cap. 2. & 3. affirmat, Christum meruisse electionem horum hominum; quem modum loquendi sequuntur communiter recentiores; & mihi etiam magis probatur: videtur enim ab Apostolo supra relato, qui dixit: *elegit nos in ipso ante mundi constitutionem*; hoc est, *elegit nos propter ipsum*, vt supra ex Patribus obseruauimus.

Ratio autem est, quia vt aliqua sit causa aliquis electionis, non requiritur, quod sit causa relinquendi alios, qui non eliguntur: satis est, si sit causa dilectionis eius, qui eligitur. Sic enim dicimus, misericordiam Dei esse causam electionis predestinatorum, vt loquitur Augustinus de correptione, & gratia cap. 7. nam licet misericordia Dei non sit causa negationis amoris efficacis circa reprobos, sed tamen est causa amoris efficacis erga predestinatos. Item merita Virginis fuerunt causa saltem de congruo, vt eligeretur in Matrem Christi; non tamen fuerunt causa, quod alie non eligerentur: ergo merita Christi fuerunt causa electionis predestinatorum, quatenus intuitu eorum meritorum Deus dilexit efficaciter hos predestinatos, licet ea merita non causarent derelictionem reproborum. Videatur Vasquez vbi supra.

SECTIO IV.

Quo tempore Christus meruerit, & an nunc oret in calo?

Suppono primò, Christum meruisse à primo instanti suæ conceptionis, in hoc conueniunt ferè omnes Theologi, & ratio est, quia à primo illo instanti habuit cognitionem scientiæ infusæ, & alias conditiones requisitas ad merendum: ergo ab illo instanti potuit mereri, & per consequens meruit.

Suppono secundo, Christum continuè protraxisse actus meritorios à primo instanti vique ad vltimum suæ vitæ, sine interruptione, seu intervallo aliquo, quo non meruerit. Hæc etiam est doctrina communis, & sequitur ex dictis, quia nullum fuit tempus, quod non fuerit Christo vtile ad merendum; nam etiam in somno poterat operari per scientiam infusam independentem à phantasia, vt vidimus supra disp. 10. Videatur Suarez in præfenti, disp. 39. sect. 3. circa vtramque suppositionem.

Restat difficultas, quo tempore habuerint terminum Christi merita? in quo etiam conueniunt Theologi, terminum merendi in Christo fuisse terminum suæ vitæ. Ita S. Thomas hac quæst. 19. artic. 1. & alij, quos refert Suarez vbi supra. Probatur potissimè ex Scriptura, vbi passim insinuat Christum per mortem consummasse redemptionem, & confecisse omnino negotium nostræ salutis, ita vt non fuerit necesse in posterum aliquid mereri. Ita sumitur ex Paulo ad Philipp. 1. *Factum obediens usque ad mortem, mortem autem crucis propter quod, & Deus exaltauit illum, &c.* Ecce merces exaltationis respondet meritis vique ad mortem exhibitis. Item ad Hebr. 10. *Vnam pro peccatis offerens hostiam in sempiternum sedes in dextera Dei, de cætero expectans*